

Un homenatge al mig segle de Susqueda

Des del gener i fins a finals d'any es preparen els actes per commemorar els cinquanta anys de l'embassament de Susqueda. Entre els més destacats hi ha la presentació d'un documental que recull la història i el perquè de la infraestructura, la construcció d'una maqueta de la vall i l'obertura al públic de la sala de les columnes.

Text > ELISABET DON, periodista

L'any 1967 va entrar en funcionament la primera turbina de la presa de Susqueda. Aquesta revolucionària construcció (pels estàndards de l'època) havia trigat pràcticament cinc anys a construir-se, amb l'ajuda de més de 1.500 persones. El 1968 la presa es va omplir d'aigua i va fer desaparèixer el que quedava del municipi. Ni més ni

menys que 233 hectòmetres cúbics de capacitat van convertir Susqueda en el pantà més gran de les conques internes, per davant del de Sau. «Susqueda va ser una de les obres més importants que es van realitzar durant la segona meitat del segle xx», destaca la directora general d'Endesa, Isabel Buesa, «un espai únic i singular pels seus elements arquitectònics i decoratius».

D'aquesta efemèride ja fa mig segle, i a partir del record de l'esdeveniment va néixer la necessitat de commemorar-lo d'alguna manera. Al pantà de Sau s'ha via dut a terme un acte de commemoració el 2015, amb xerrades, visites a la presa i una arrossada popular amb tota la gent que vivia antigament al municipi. També es va editar un llibre que explica la història de la construcció de la

>> Un grup de persones amb la maqueta de la presa de Susqueda. (FONT: AJUNTAMENT DE SUSQUEDA)

>> Membres de la comissió organitzadora dels actes de commemoració del cinquantè aniversari de Susqueda. (Autoria: MARTÍ ARTALEJO)

>> Interior de la presa. (Autoria: PERE DURAN)

infraestructura i la desaparició del nucli de Sant Romà. A partir d'aquesta experiència es va constituir una comissió organitzadora dels actes de commemoració de l'aniversari del pantà de Susqueda. La comissió està formada pels ajuntaments dels municipis de Susqueda, Osor i Sant Hilari Sacalm, el Consell Comarcal de la Selva, el Consorci del Ter, representants del Ter-Brugent, la Diputació de Girona i la companyia Endesa.

Una de les primeres accions, promoguda pel Consell Comarcal de la

Selva, va ser el disseny del logotip de la commemoració. El dissenyador gràfic Xavier Amores va ser l'encarregat d'elaborar la imatge, en la qual es veu un arc de formigó i aigua que baixa cap al riu i acaba el seu recorregut en direcció a l'àrea metropolitana. Amb aquest disseny, Amores va voler destacar la particularitat de la forma de la infraestructura, que va pintar de color blau i gris. En un primer moment el Consell Comarcal selvatà volia que el logotip sortís d'un concurs per a adolescents d'entre dotze i divuit anys dels instituts englobats en

Les autoritats adverteixen que no és una celebració sinó una commemoració

l'àmbit del Ter-Brugent i rodalia, però finalment aquesta iniciativa va quedar deserta i es va optar per aquesta segona opció.

«No se celebra res, es tracta d'una commemoració», va advertir el vice-

president de la Diputació de Girona, Miquel Noguer, quan van engegar els actes. Aquest és un concepte que va quedar molt clar des del primer moment, ja que, tal com també explica l'alcaldessa de Susqueda, Eva Viñolas, «no es pot celebrar de cap manera perquè a nosaltres ens ha condicionat molt el fet de no tenir poble». Actualment, prop d'un centenar de persones continuen residint a la zona, repartits en tres veïnats diferents: el del Coll, el del Far i el de Sant Martí Sacalm. «D'un veïnat a un altre tardem una hora i quart i passem per dues comarques. Els nostres fills van a tres escoles diferents, no tenim un centre escolar de referència, ni un dispensari, ni tampoc una botiga. Això fa que la cohesió social sigui força difícil», relata Viñolas.

El cinquantè aniversari de la construcció del pantà al municipi va arrencar el mes de gener i proposa disset activitats ben diferenciades fins a finals d'any (excepte els mesos d'agost i novembre). La primera de les propostes va tenir lloc el 22 de gener a la Burés d'Anglès (coincidint amb el dia de sant Vicenç, l'antic patró del poble) i va consistir en

Prop d'un centenar de persones continuen residint a la zona, en tres veïnats diferents

la projecció del documental elaborat per la productora olotina Zeba Produccions *Susqueda, un embassament diferent*, que explica els darrers mesos del municipi de Susqueda i el procés de construcció de l'embassament. En només quaranta-cinc minuts, fa un repàs dels fets amb una documentació d'allò més exhaustiva, una selecció d'imatges antigues i actuals i vuit testimonis que narren en primera persona les seves experiències, les vivències i els records relacionats amb la creació del pantà. El documental té com a punt de partida l'episodi de pànic col·lectiu que es

va viure a Girona l'any 1983 arran de la lectura escenificada a Ràdio Girona del llibre *Susqueda*, de Miquel Fañanàs, que narra l'esfondrament fictici del pantà. I recull els sentiments dels habitants de Susqueda cinquanta anys després de la desaparició del seu municipi.

Sergi Guix, el director del documental, explica que volien fugir d'explicar només la part tècnica de tot plegat, i que la relació amb l'incident de la ràdio o bé les històries més personals li van aportar aquest toc més social que buscaven. Guix també remarca la importància de la preservació històrica, ja que molts dels documents els van poder aconseguir al Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI). El director ressalta especialment la feina feta per Narcís Sans, que va ser corresponal de TVE a Girona, «sense el qual no hauria estat possible disposar de totes les imatges amb les quals hem pogut bastir el nostre relat».

L'obertura de la icònica sala de les columnes, a les entranyes de la presa, és un dels actes programats

>> *Panoràmica de Susqueda.* (Autoria: ELISABET DON)

Una altra iniciativa destacada és l'exhibició d'una maqueta de la vall i del que havia estat el poble de Susqueda (negat per les aigües de l'embassament), amb l'objectiu de donar a conèixer el passat històric del municipi. Confeccionada per una empresa d'Aiguaviva i pintada per l'artista Gerard Roca, aquesta maqueta de vuitanta centímetres de llarg i seixanta d'ample es va col·locar al febrer a prop del mirador de la presa per recordar al visitant que allà hi havia hagut un poble. Aquell mateix dia també es van fer uns tallers de fabricació de caixes niu.

L'obertura de la icònica sala de les columnes, situada a les entranyes de la presa, a l'estrep dret, és un altre dels actes programats. Aquest espai, habitualment restringit, acull des del març una exposició de fotografies de la construcció de l'embassament i una altra d'imatges relacionades amb el riu Ter. També mostra diferents objectes cedits per Endesa. Com a part més interactiva, els assistents tenen l'opció de fer una visita virtual a la central, mitjançant un codi QR.

Una ruta BTT des dels municipis del Ter-Brugent i Sant Hilari fins al pont

del Colobrants, la instal·lació d'una illa flotant a les aigües de l'embassament (amb la finalitat que sigui una reserva de nius i ocells), una sortida des de Susqueda per la ruta del Ter i una visita a la central per als empadronats al municipi completen el programa d'activitats. La darrera tindrà lloc al desembre, i inclourà una jornada de treballs de recerca i exposicions dedicades al riu Ter.

Una agenda que, segons l'alcaldeessa de Susqueda, ofereix «activitats per a tot tipus de públic», amb el desig que «es deixi de vincular el municipi a l'embassament». L'objectiu del consistori és anar dinamitzant progressivament la zona del Ter-Brugent per tal que es pugui donar a conèixer i que hi hagi actes que «es puguin fer a Anglès, Osor, la Cellera de Ter o Amer». Així doncs, la frase: «un poble al servei d'un país» continua ben present a l'inventari dels habitants del municipi, que continuen considerant anys després que la construcció de l'obra els va canviar la vida. «La gent que realment vivia a Susqueda va marxar, no tenia cap alternativa, i els que es van quedar van ser aquells

que vivien en masies aïllades fora del poble», explica Viñolas.

Actualment, molts dels habitants són de fora, persones que per diversos motius s'han anat establint al municipi i formant aquest cens de menys d'un centenar d'habitants. «Fa cinquanta anys el poble estava a la vora del riu Ter, tenia tot de masies al voltant i una vida d'allò més viva. Els diumenges s'anava a ballar, i ara no podem celebrar una única festa major. Tenim tres esdeveniments diferents, perquè la gent de cada veïnat pugui gaudir-ne», relata l'alcaldeessa. També assegura que el poble ha desaparegut perquè a Girona i Barcelona rafi aigua de l'aixeta. Tot i això, des de Susqueda ho tenen clar: «Hi som, i hi volem seguir essent».

L'alcaldeessa assegura que Susqueda ha desaparegut perquè a Girona i Barcelona rafi aigua de l'aixeta

